

Viittaaminen kotimaisissa oikeustieteellisissä julkaisuissa

**Juridiska Föreningen i Finland rf
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ry
Suomalainen Lakimiesyhdistys ry
Suomen oikeusfilosofinen yhdistys SOFY ry**

2017

Sisällys

Yleistä.....	2
Lähteet alaviitteissä.....	5
Monografiat.....	5
Toimitetut kokoomateokset.....	7
Artikkelit I.....	8
Artikkelit II.....	10
Lähteet sulkuviitteissä.....	11
Sulkuviite.....	11
Lähdeluettelo.....	12
Virallislähteet.....	13
Kirjallisuutta.....	14

Yleistä

Suomalainen tiedekulttuuri on hyvää vauhtia siirtymässä bibliometrinen laatustandardien aikakauteen. Hyvä osoitus tästä muutoksesta on Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) Julkaisufoorumi -hanke, joka ylläpitää ja kehittää tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitusta. Luokitusta on käytetty yliopistojen tieteellisen julkaisutuotannon laadun indikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa yliopistojen rahoitusmallissa vuodesta 2015 alkaen. Tasoluokitus koskee myös tieteellisten seurojen julkaisemia aikakausikirjoja ja julkaisusarjoja.

Tieteelliseltä julkaisulta edellytetty viittauskäytäntö ei palvele vain lukijaa, vaan se on myös keskeisimpiä tapoja, joilla tiedeyhteisö valvoo tieteellisen tiedon laatua. Laadukas tieteellinen julkaisu edellyttää asianmukaista, selkeää ja johdonmukaisesti noudatettua viittauskäytäntöä, jonka perusteella esitettyjen väitteiden oikeaperäisyys voidaan varmentaa. Vastaavasti yksi julkaisukanavan tieteellisyyden tausta on selkeä viittauskäytäntö, jota sen yksittäiset julkaisut noudattavat. Esimerkiksi aikakausikirjaa, jonka yksittäiset artikkelit käyttävät lähdeviitteitä epäjohdonmukaisesti tai joka sallii monenkirjavien käytäntöjen käytön, ei pidetä tieteellisesti laadukkaana.

Parantaakseen tieteellistä laatuaan kansainväliset julkaisukanavat pyrkivät usein yhdenmukaistamaan viittauskäytäntöjään ja vastaavasti osallistumaan käytäntöjen jatkuvaan kehittämiseen. Oikeustiede ei ole tässä suhteessa poikkeus. Tunnettuja oikeustieteellisiä viittauskäytäntöjä ovat vuonna 1926 perustettu yhdysvaltalainen *Bluebook* (*The Bluebook: A Uniform System of Citation*), jota neljä johtavaa oikeustieteellistä aikakausikirjaa (*Columbia Law Review*, *Harvard Law Review*, *University of Pennsylvania Law Review* ja *The Yale Law Journal*) ylläpitää mutta jota käytetään huomattavasti laajemmin, sekä Isossa-Britanniassa Oxfordin yliopiston vuonna 2000 kehittämä *OSCOLA* (*Oxford University Standard for Citation of Legal Authorities*), jota tätä nykyä käytetään myös lähes kaikkien brittiläisten oikeustieteellisten tiedekuntien kirjallisten töiden ja opinnäytteiden viittauskäytäntönä. Muita tunnettuja, myös oikeustieteellisten julkaisujen käyttämiä viittauskäytäntöjä ovat esim. *Chicago*, *APA* (*American Psychological Association*) ja *Harvard*.

Suomalaisten oikeustieteellisten julkaisijoiden, yhtä hyvin tieteellisten seurojen kuin kaupallisten kustantajienkin, etuna on kehittää viittauskäytäntöjään, jotta niiden julkaisukanavat yltäisivät mahdollisimman hyvään luokitukseen Julkaisufoorumi -hankkeen kaltaisissa

bibliometrisissä arvioinneissa. Tehokkaimmin tämä tapahtuu luomalla Suomeen yhtenäinen oikeustieteellinen viittauskäytäntö, jota julkaisukanavissa noudatetaan mahdollisimman johdonmukaisesti. Yhtenäiset ohjeet viittauskäytännöksi palvelevat myös yliopisto-opetusta. Yhtenäisen viittauskäytännön luominen ja kehittäminen kuuluu luontevimmin oikeustieteellisille seuroille, jotka julkaisevat oikeustieteellistä kirjallisuutta, oikeustieteellisiä aikakauskirjoja ja julkaisusarjoja.

Suomalainen oikeustieteellinen viittauskäytäntö tuntee sekä alaviitekäytännön (esim. *JFT* ja *Lakimies* sekä useimmat monografiat) että sulkuviitekäytännön (esim. *Oikeus*). Ensin mainitussa viittauskäytännössä joko annetaan lähdeä koskevat tiedot kokonaisuudessaan alaviitteessä, jolloin erillinen lähdeluettelo on tarpeeton, tai viitataan alaviitteissä lähdeäkirjoittajaan ja julkaisuvuoteen jolloin teokseen lisätään lähdeluettelo. Sulkuviitekäytännössä lähteen perustiedot (yleensä kirjoittaja ja julkaisuvuosi) merkitään sulkeisiin tekstin sisään ja kirjoituksen loppuun lisätään aina lähdeluettelo. Kaupallisilla kustantajilla on omat, vaihtelevat käytäntönsä. Lähdeviitteiden merkitsemistapaa ja lähdeluettelon laatimista koskevaa yhtenäistä käytäntöä ei ole.

Tämän viiden TSV:n oikeustieteellisen jäsenseuran (Juridiska Föreningen i Finland, Oikeuspoliittinen yhdistys Demla, Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys, Suomalainen Lakimiesyhdistys ry, Suomen oikeusfilosofinen yhdistys SOFY ry) laatiman yksinkertaistetun suosituksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa Suomessa käytettyä oikeustieteellistä viittauskäytäntöä sekä harjaannuttaa oikeustieteen opiskelijat ja jatko-opiskelijat käyttämään suomalaisille oikeustieteellisille julkaisukanaville soveltuvaa yhtenäistä viittauskäytäntöä. Suosituksen ensimmäinen vaihe koskee lähinnä tieteelliseen kirjallisuuteen viittaamista. Jatkossa suositusta täydennetään ohjeilla, jotka koskevat keskeisiä virallislähteitä, oikeuskäytäntöä sekä eurooppalaisia ja kansainvälisiä lähteitä.

Suosituksella on kaksi kantavaa periaatetta. Ensiksi pyritään siihen, että lähteestä ilmoitetaan vain sen yksilöimisen kannalta tarpeelliset tiedot (näin myös esim. *OSCOLA*). Esimerkiksi kustantajan kotipaikkaa tai teoksen painopaikkaa ei jatkossa enää edellytetä. Toiseksi ohje on riittävän joustava mahdollistaakseen edelleen pienet perinteiset variaatiot mutta silti riittävän tarkka täyttääkseen kansainväliset bibliografiset vaatimukset. Näin esimerkiksi yksittäiset aikakauskirjat voisivat yhä valita joko

alaviitekäytännön tai sulkuviitekäytännön (vaihtoehtoiset viittauskäytännöt ovat mahdollisia myös esim. *Chicagossa*), kunhan yksittäisten lähteiden yksilöimiseen tarvittavat tiedot ovat yhdenmukaiset.

Lähteet alaviitteissä

Alaviitekäytännöstä on kaksi variaatiota.

Lyhyemmissä kirjoituksissa (artikkelit, artikkelipituiset toimitettujen kirjojen luvut) lähdeoteoksen täydelliset tiedot ilmoitetaan alaviitteessä eikä kirjoitukseen lisätä erillistä lähdeluetteloa.

Pidemmissä kirjoituksissa (monografiat, artikkeleita pidemmät toimitettujen kirjojen luvut) alaviitteessä on lähteestä perustiedot, jolloin tekstin loppuun (ei alkuun) lisätään lähdeluettelo (lähdeluettelon muodosta ks. sulkuviitekäytäntö, s. 12).

Alla olevissa esimerkeissä on kaksi versiota alaviitekäytännöstä: *pitkä versio* eli täydelliset bibliografiset tiedot sekä tieto viitattusta sivusta ja *lyhyt versio* eli kirjoittajan sukunimi, teoksen ilmestymisvuosi ja viitattu sivu. Mikäli kirjoituksessa ei ole lähdeluetteloa, pitkä versio käytetään viitattaessa lähteeseen ensimmäistä kertaa, ja myöhemmillä kerroilla käytetään lyhyttä versiota. Mikäli kirjoituksessa on lähdeluettelo, alaviitteissä käytetään aina lyhyttä versiota ja lähdeluettelossa pitkä, luonnollisesti ilman viitattua sivua.

Toisin kuin monessa kansainvälisessä viittauskäytännössä, suomalaisissa oikeustieteellisissä julkaisuissa on lähdeviittauksissa perinteisesti kursivoitu kirjoittajan nimi (eikä esim. teoksen tai aikakausikirjan nimeä). Kursivoinnista lähdeviittauksissa luovutaan, jotta viittauskäytäntö olisi linjassa kansainvälisten käytäntöjen kanssa. Erisnimen kursivointia voi edelleen käyttää itse tekstissä korostuksena. Lähdeluettelo, mikäli kun sellaista tarvitaan, liitetään kirjoituksen/monografian loppuun, ei alkuun.

Monografiat

Perusmuodot ovat:

- [kirjoittajan etunimi kirjoittajan sukunimi], [teoksen nimi]. [kustantaja] [ilmestymisvuosi], s. [viitattu sivu].
- [kirjoittajan sukunimi] [ilmestymisvuosi], s. [viitattu sivu].

Yksi kirjoittaja:

- Helena Jokila, Tahdonvastainen suostumus ja liiallisen luottamuksen hinta. Raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten oikeudellisen tiedon konstruktio. Suomalainen Lakimiesyhdistys 2010, s. 4.
- Jokila 2010, s. 4.

Useampi kirjoittaja (kirjoittajat erotetaan toisistaan väliviivalla):

- Anne Alvesalo – Kaijus Ervasti, Oikeus yhteiskunnassa. Näkökulmia oikeussosiologiaan. Edita 2006, s. 13.
- Alvesalo – Ervasti 2006, s. 13.

Kirjoittajan lisäksi mainittu suomentaja (huom. ns. klassikkojen osalta alkuperäinen ilmestymisvuosi voidaan tarvittaessa ilmoittaa hakasuluissa kirjan otsikon jälkeen):

- Hans Kelsen, Puhdas oikeusoppi [1960]. Suom. Olli Nikkola. WSOY 1968, s. 17.
- Kelsen 1968, s. 17.

Huom. bibliografiset tiedot (toimittajat, kääntäjät, painos jne.) ilmoitetaan alkuperäkielellä siten kuin ne on annettu kirjan kansilehdellä.

- Steffen Detterbeck, Öffentliches Recht. Ein Basislehrbuch zum Staatsrecht, Verwaltungsrecht und Europarecht mit Übungsfällen. 9., völlig neubearbeitete und erweiterte Auflage. Vahlen 2013, s. 79.
- Detterbeck 2013, s. 79.

- Alison Jones – Brenda Sufrin, EU Competition Law. Text, Cases, and Materials. Fifth Edition. Oxford University Press 2014, s. 33.
- Jones – Surfin 2014, s. 33.

*Toimitetut
kokoomateokset*

Perusmuodot ovat:

- [toimittajan etunimi toimittajan sukunimi] (toim.), [teoksen nimi]. [kustantaja] [ilmestymisvuosi].
- [toimittajan sukunimi] [ilmestymisvuosi].

- [kirjoittajan etunimi kirjoittajan sukunimi], [luvun nimi] , s. [sivut] teoksessa [toimittajan etunimi toimittajan sukunimi] (toim.), [teoksen nimi]. [kustantaja] [ilmestymisvuosi], s. [viitattusivu].
- [kirjoittajansukunimi] [ilmestymisvuosi], s. [viitattu sivu].

Toimitettu kokoomateos kokonaisuudessaan (huom. bibliografiset tiedot ilmoitetaan alkuperäkielellä):

- Anna Mäki-Petäjä-Leinonen – Liisa Nieminen (toim.), Vanhuus ja oikeus. Lakimiesliiton Kustannus 2014.
- Mäki-Petäjä-Leinonen – Nieminen 2014.

- Bjørn Erik Rasch – George Tsebelis (eds), *The Role of Governments in Legislative Agenda Setting*. Routledge 2011.
- Rasch – Tsebelis 2011.

Yksittäinen luku toimitetussa kokoomateoksessa:

- Katja Karjalainen, Vanhuus ja kansainvälinen yksityisoikeus: asuinpaikkaliittymän haasteet, s. 111–144 teoksessa Anna Mäki-Petäjä-Leinonen – Liisa Nieminen (toim.), *Vanhuus ja oikeus*. Lakimiesliiton Kustannus 2014, s. 115.
- Karjalainen 2014, s. 115.

Artikkelit I

Aikakausikirjat, jotka eivät pääsääntöisesti käytä vuosikertanumeroa eli volyymia (lähinnä kotimaiset), ilmoitetaan numero ja ilmestymisvuosi. Numero ja ilmestymisvuosi ilmoitetaan aina samalla tavalla (numero/ilmestymisvuosi) vaikka yksittäisten aikakausikirjojen omat käytännöt ovat ehkä tästä poikenneet. Perusmuodot ovat:

- [kirjoittajan etunimi kirjoittajan sukunimi], [artikkelin nimi]. [aikakausikirja] [numero]/[ilmestymisvuosi], s. [sivut], [viitattusivu].
- [kirjoittajan sukunimi] [ilmestymisvuosi], s. [viitattu sivu].

Artikkeli tieteellisessä aikakausikirjassa (huom. jos viitataan myös artikkelin määrättyyn sivuun, viitattu sivu erotetaan pilkulla artikkelin sivuista):

- Ida Koivisto, Julkisen vallan rajoilla. Lakimies 5/2014, s. 675–694, 680.
- Koivisto 2014, s. 680.

- Anna-Liisa Heusala – Jarmo Koistinen, Suomen ja Venäjän rajat ylittävän rikostorjunnan oikeudelliset ja hallinnolliset rajoitteet. Oikeus 2/2014, s. 147–171, 151.
- Heusala – Koistinen 2014, s. 151.

- Dan Frände, HD:s straffrätts- och straffprocessrättspraxis år 2013. JFT 4/2014, s. 203–237, 205.
- Frände 2013, s. 205.

- Wolfgang Ernst – Rolf Sethe, Zivilrechtliche Folgefragen der Finanz- und Währungskrise. Zeitschrift für Europäisches Privatrecht 4/2013, s. 691–698, 696.
- Ernst – Sethe 2013, s. 696.

Artikkelit II

Sellaisten aikakausikirjojen kohdalla, jotka käyttävät pääsääntöisesti vuosikertanumeroa eli volyymia (lähinnä englanninkieliset), ilmoitetaan poikkeuksellisesti vuosikerta, numero ja vuosi, jotta viittaus olisi linjassa kansainvälisten viittauskäytäntöjen kanssa.

Perusmuodot ovat:

- [kirjoittajan etunimi kirjoittajan sukunimi], [artikkelin nimi]. [aikakausikirja] [vuosikerta]([numero]) [ilmestymisvuosi], s. [sivut], [viitattu sivu].
- [kirjoittajan sukunimi] [Ilmestymisvuosi], s. [viitattu sivu].

Esimerkki:

- Joan Loughrey, Accountability and the Regulation of the Large Law Firm Lawyer. *Modern Law Review* 77(5) 2014, s. 732–762, 751.
- Loughrey 2014, s. 751.

**Lähteet
sulkuviitteissä**

Joissakin suomalaisissa oikeustieteellisissä julkaisuissa käytetään myös sulkuviitekäytäntöä (esim. *Oikeus*-lehti, osa kaupallisten kustantajien monografioista). Tämä suositus mahdollistaa myös sulkuviitteiden käytön sikäli, että viittaamisessa annettavat bibliografiset tiedot ovat yhdenmukaiset riippumatta siitä, kumpaa viittauskäytäntöä käytetään. Sulkuviitekäytännössä kaikki viitteet tehdään sulkeissa tekstin sisällä, myös silloin, kun viittaaminen tapahtuu tekstiä täydentävässä ala- tai loppuviitteessä.

Sulkuviite

Sulkuviite koostuu sulkumerkkien sisään kirjoitetusta kursivoimattomasta kirjoittajan sukunimestä, julkaisuvuodesta ja sivusta, johon viitataan.

Perusmuoto on:

- ([kirjoittajan sukunimi] [ilmestymisvuosi], s. [viittattu sivu])

Lyhyet täsmennykset, kuten "ks. myös" tai "vrt.", voidaan kirjoittaa sulkumerkkien sisään ennen viitettä. Useammat viitteet samojen sulkumerkkien sisällä erotetaan toisistaan puolipisteellä (";"), ja saman kirjoittajan samana vuonna julkaisemat teokset erotetaan toisistaan kirjaimella julkaisuvuoden jälkeen (esim. "2004a", "2004b", "2004c").

Esimerkkejä:

- (Jokila 2010, s. 121)
- (Alvesalo – Ervasti 2006, s. 37; ks. myös Koivisto 2014, s. 693)
- (Loughrey 2014, s. 753)

Lähdeluettelo

Teos, johon viitataan, kirjataan kirjoituksen lopussa olevaan lähdeluetteloon periaatteessa samalla tavalla kuin alaviitekäytännössä, mutta aakkostetussa luettelossa kirjoittajan sukunimi mainitaan aina ensin. Saman kirjoittajan teokset järjestetään julkaisuvuoden mukaan. Alla oleva aakkostettu lähdeluettelo viittaa yllä oleviin sulkuviitteisiin.

Alvesalo, Anne – Ervasti, Kaijus, Oikeus yhteiskunnassa. Näkökulmia oikeussosiologiaan. Edita 2006.

Jokila, Helena, Tahdonvastainen suostumus ja liiallisen luottamuksen hinta. Raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten oikeudellisen tiedon konstruktiot. Suomalainen Lakimiesyhdistys 2010.

Koivisto, Ida, Julkisen vallan rajoilla. Lakimies 5/2014, s. 675–694.

Loughrey, Joan, Accountability and the Regulation of the Large Law Firm Lawyer. Modern Law Review 77(5) 2014, s. 732–762.

Virallislähteet

Virallislähteitä ovat esimerkiksi hallituksen esitykset ja muut valtiopäiväasiakirjat, komitean- ja työryhmämietinnöt.

Viitteen pitkä versio sisältää julkaisun nimen kokonaisuudessaan, lyhyt versio rakentuu yleensä julkaisun tyyppin ja numeron varaan. Esimerkkejä:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 123/2016 vp, s. 12.

HE 123/2016 vp, s. 12.

Oikeusministeriön Mietintöjä ja lausuntoja 20/2016: Osakeyhtiölain muutostarve, Arviomuistio, s. 15.

OM:n Mietintöjä ja lausuntoja 20/2016, s. 15.

Virallislähteet järjestetään lähdeluetteloon kategorioittain (hallituksen esitykset, komiteanmietinnöt jne.) numerojärjestykseen vanhimmasta uusimpaan. Mikäli virallisaineistoa on useista eri maista, aineisto järjestetään lähdeluetteloon maittain.

Mikäli lähdeluettelo on jaettu useampiin ryhmiin, virallislähteet muodostavat sen ensimmäisen ryhmän.

Kirjallisuutta

Dworsky, Alan L. – Tomenes, David, User's Guide to the Bluebook. Revised for the twentieth edition. William S. Hein & Co 2015.

Guide to Foreign and International Legal Citations. 2nd ed. Wolters Kluwer/Aspen 2009.

Husa, Jaakko - Mutanen, Anu - Pohjolainen, Teuvo, Kirjoitetaan juridiikkaa. Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. 2. uud. painos. Talentum 2008.

Nolan, Donal – Meredith, Sandra (eds), OSCOLA. Oxford University Standard for Citation of Legal Authorities. 4th ed. Hart 2012.

The Bluebook. A Uniform System of Citation. 20th ed. Claitors 2015.

The Chicago Manual of Style. 16th ed. University of Chicago Press 2010.